

Opettajalle

Tämä on toinen *Lisää luettavaa 1–3* -kirjasarjan osa. Sarja on jatkoa *Monenlaista luettavaa* -sarjalle, joka on tarkoitettu lähinnä alkuopetuksen ja kolmannen luokan oppilaille. Nyt kohderyhmänä ovat näitä vanhemmat alakoulun oppilaat. *Lisää luettavaa* -sarjaan kuuluvien kirjojen sisältämien erityyppisten tekstien joukosta on mahdollista löytää jokaista oppilasta kiinnostavia tekstejä ja aihealueita. Tehtävien suunnittelussa on erityisesti otettu huomioon pojat. He eivät yleensä ole yhtä kiinnostuneita lukemisesta kuin tytöt. Tyttöjä taas yleensä kiinnostavat eniten fiktiiviset tekstit. Siksi on tärkeää saada myös heidät kiinnostumaan tietoteksteistä. *Lisää luettavaa* -kirjojen tekstit ja tehtävät ovat pitempiä ja vaativampia kuin *Monenlaista luettavaa 1–3* -kirjoissa olevat. *Tekstirivit ovat kuitenkin tässäkin kirjasarjassa lyhyitä*, jotta nekin oppilaat, joilla on lukemisen ongelmia, voisivat mahdollisimman hyvin lukea niitä. *Lisää luettavaa* -kirjat muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden.

Voit monistaa kirjasta kullekin oppilaalle parhaiten sopivat tekstit ja tehtävät. Tekstien ja tehtävien vaikeus ja pituus vaihtelevat. Tehtäviä on jokaiseen tekstiin liittyen runsaasti. Voit poimia yksittäiselle oppilaalle tehtävien joukosta sellaisia, jotka edistävät erityisesti hänelle vaikeiden asioiden oppimista. Kirjojen tehtäviä voidaan käyttää **neljänestä luokasta kuudenteen luokkaan asti** oppilaiden taitojen mukaan. Harjoitukset soveltuvat erinomaisesti myös **erityisopetukseen**.

Lisää luettavaa -sarjan kirjat pyrkivät erityisesti harjoittamaan oppilaiden *lukemisen ymmärtämisen taitoja*. He myös tottuvat lukemaan monenlaisia tekstejä. Tärkeää on sanavaraston laajentaminen ja *vieraiden sanojen merkityksen oivaltaminen*. Parhaiten tämä onnistuu, kun opettajakin ohjaa oppilaita käyttämään lauseyhteyttä uusien sanojen ymmärtämisen apuna. Tässä sarjan osassa on tehtäviä, joissa sanat on selitetty, mutta oppilaan pitää keksiä kutakin selitystä vastaava sana tekstistä alleviivattujen sanojen joukosta. Näin on tehty, koska monelle oppilaalle sanojen selittäminen on hyvin vaikeaa. Nämä tehtävät antavat heille mallin siitä, miten selittäminen tapahtuu. Tehtäviä tehdessään oppilas huomaa myös, että sama sana voi eri yhteyksissä tarkoittaa eri asioita. Lisäksi oppilaita kehoitetaan keskustelemaan toisten oppilaiden tai aikuisten kanssa, kun he pyrkivät selvittämään sanojen ja sanontojen merkitystä. *Monet tehtävät soveltuvat myös paritehtävinä tehtäviksi*. Tällöin oppilaiden on mahdollista keskustella tehtävistä ja opetella perustelevaan omia mielipiteitään.

Tässä kirjassa on toisiinsa liittyviä *tekstipareja*. Kun oppilas on lukenut sadun Swaffhamin kulkukauppiasta, hän varmasti kiinnostuu Lontoon sillan ihmeellisestä historiastakin. Lepakoista kertovan tekstin jälkeen tuleva teksti taas antaa tietoa tippukiviluolista, joissa niitä asuu. Kahden viimeisen tekstin aiheina ovat laivat. Ensimmäinen kertoo vanhoista, jo uponneista laivoista ja jälkimmäinen jäänmurtaajista.

Sisältö

Opettajalle	3
Kalat metsässä	5
Swaffhamin kulkukauppias	14
Lontoon silta	23
Heinäsiirkka	30
Lepakko	36
Tippukiviluolat	44
Pikkunaposteltavaa	51
Kasvispalat	51
Dippikastike	52
Emman pulla	53
Superhillo	57
Itämeren hylkyarteita	64
Jäänmurtaajat	74

Oppilaita rohkaistaan myös käyttämään oheismateriaalina tietokirjoja ja internetiä. Lisäksi he oppivat vähitellen löytämään tietoteksteistä *pääasiat*. Tämä on vaikea, mutta erittäin hyödyllinen taito, jota tarvitaan opiskelujen edetessä yhä enemmän. Vähitellen oppilaat myös opettelevat tekemään *tiivistelmiä* lukemastaan tekstistä.

21. Valitse laatikosta kuhunkin lauseeseen sopiva sana. Kirjoita ne viivoille.

purskahti	vaipui	kalahti	pinkaisi
romahti	säikähti	sähkyi	säpsähti

John _____ uneen.
John _____ herelle.
Koira _____ pakoon.
Lapio _____ ruokkuun.
Timantti _____ auringon valossa.
Lapsi _____ kovaa ääntä.
Vauva _____ itkuun.
Talo _____ kasaan.

22. Tarinassa on paljon yhdyssanoja. Alleviivaa ne.
Merkitse numerolla ruutuun, kuinka monta löysit.

23. Kun kirjoitat, joudut usein katkaisemaan sanan rivin lopussa.
Sanaa ei kuitenkaan voi katkaista ihan mistä kohtaa tahansa.
Merkitse alla oleviin sanoihin pystyviivalla, mistä ne voidaan katkaista:

englantilaisen

pikkukaupungin

ilonaihe

nukkumistaan

hieraisi

liikkeestään

evästä

muukalainen

lähteäkseen

kauppiaista

muukalainen

kiiruhtanut

1. Ketkä rakensivat aivan ensimmäisen Lontoon sillan?

2. Mistä aineesta ensimmäiset sillat rakennettiin?

3. Ketkä rikkoivat Lontoon sillan köysillä vetämällä:

roomalaiset

tanskalaiset

viikingit

kapinalliset englantilaiset

4. Miksi sillan alta oli vaikeaa mennä veneellä?

5. Mitä hyötyä oli sillan alla olevasta voimakkaasta veden virtauksesta?

6. Mitä tapahtui, kun siltaa levennettiin?

7. Mikä silloista on nyt Amerikassa:

puusilta

kivisilta

betonisilta

8. Mikä silloista oli sadussa Swaffhamin kulkukauppias:

puusilta

kivisilta

betonisilta

9. Miksi uuskin silta purettiin?

Lepakko

Lepakko on ainoa Suomessa elävä nisäkäs, joka osaa lentää.

Lentämistä varten sillä on ohut, eturaajojen sormiluiden varaan pingottunut ihopoimu.

Se kiinnittyy lisäksi lepakon kylkiin, takaraajoihin ja yleensä vielä häntäänkin.

Rintalasta ja rintalihakset ovat sillä hyvin voimakkaat.

Takajalat ovat vähäpätöiset.

Lepakko tarttuu niillä kiinni lepopaikkaansa ja roikkuu siellä niiden varassa koko päivän.

Lepakko on yöeläin.

Suunnistaminen ja saaliin löytäminen yön pimeydessä ei ole helppoa.

Lepakko on kuitenkin taitava yösaalistaja.

Se käyttää lentäessään apuna kaikuluotausta.

Tämä tarkoittaa sitä, että se päästää suustaan yläääniä, jotka ovat niin korkeita, ettei ihminen pysty niitä kuulemaan.

Sitten se kuuntelee

kuinka nopeasti ne heijastuvat kaikuna takaisin esteen kohdatessaan.

Siitä lepakko päättelee kuinka lähellä este on.

Ne tietävät myös, onko edessä este vai mahdollinen saalis.

Pikkunaposteltavaa

Tee itsellesi ja ystävillesi herkullisia ja terveellisiä pikkunaposteltavia. Halutessasi voit tehdä jääkaappiin myös purkillisen dippikastiketta. Kasvispalat sopivat syötäväksi sellaisinaan, mutta voit myös kastaa niitä dippikastikkeeseen.

Kasvispalat

Näitä tarvitset:

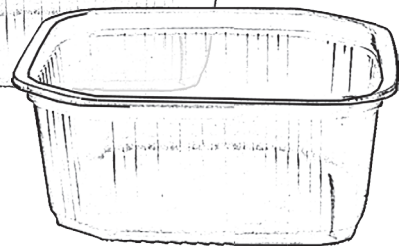
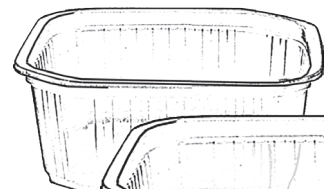
porkkanoita
kurkkua
tomaatteja
kukkakaalia
hedelmiä

kuorimaveitsi
leikkuuveitsi
leikkuulauta
pienehköjä muovirasioita

Työjärjestys:

1. Pese vihannekset ja hedelmät huolellisesti lämpimällä vedellä.
Kuivaa ne talouspaperilla.
2. Kuori porkkanat kuorimaveitsellä.
Leikkaa ne poikki kahteen palaan.
Halkaise palat yhteen tai kahteen kertaan.
Näin saat sopivia, pureskeltavia suikaleita.
3. Leikkaa kurkusta sopivan pituisia pätkiä.
Halkaise nekin sitten suikaleiksi.
4. Halkaise tomaatit. Leikkaa sitten puolikkaista lohkoja.
5. Irrota kukkakaalista sopivia paloja.
6. Kuori ulkomaalaiset hedelmät.
Kotimaiset hedelmät voidaan syödä kuorineen.
Paloittele myös hedelmistä sopivia, sormin syötäviä lohkoja.
7. Pane eri vihannekset ja hedelmät omiin pikku rasioihinsa.
Säilytä rasioita jääkaapissa.
Syö, kun tekee mieli jotain hyvää pikkupurtavaa.

Myös muista vihanneksista, kuten kaalista, lantusta ja paprikasta saadaan herkullista pikkunaposteltavaa.

18. Laivanhyllyistä tuodut esineet tulee **käsitellä** aineilla, jotka saavat ne säilymään kunnossa myös kuivalla maalla. Mitä sana käsitellä tarkoittaa?

Sanasta **käsi** on johdettu monia muitakin sanoja ja sanontoja. Niitä on jokaisessa alla olevassa lauseessa. Selitä, mitä ne tarkoittavat:
Hän teki koko remontin **omin käsin**.

On vaikea **käsittää**, miksi laivahylkyjä ei suojella.

Pian on taas se aika **käsillä**, että veneet voidaan laskea vesille.

Hän osaa kävellä **käsillään**.

Hänellä on **kädet täynnä** töitä.

Nyt pitää ottaa **järki käteen**.

Ratkaisu on **käden ulottuvilla**.

Sain sen tehtyä **käden käänteessä**.

Prinssi **pyysi** neidon **kättä**.

S
/

9. Valitse oikea jatko lauseille:

Vaikeissa jääolosuhteissa laivoja ajetaan

takaperin.

etuperin.

Avovedessä

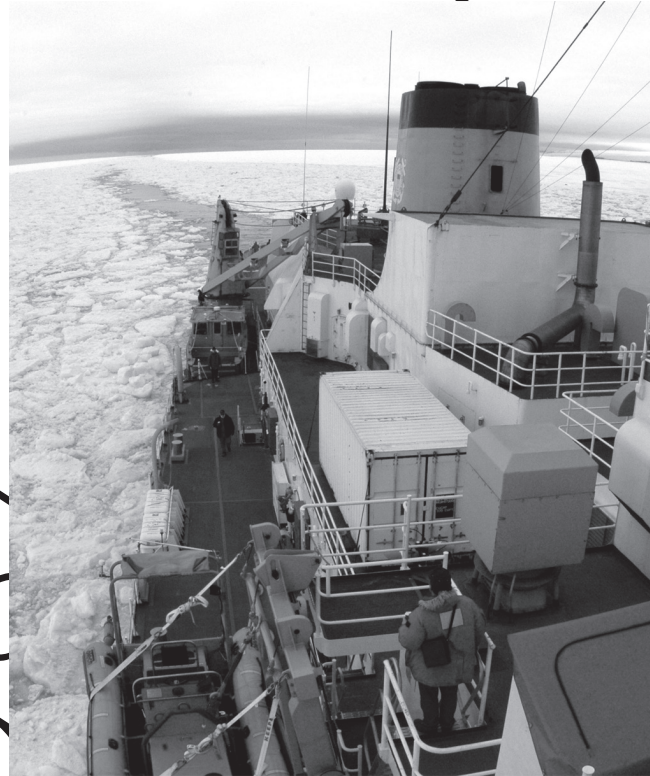
ei ole jäätä.

jäähän on murrettu uoma laivoille.

Avustettava laiva

kulkee murtajan edellä.

tulee murtajan perässä.

10. Miksi miehistön ja vieraiden asuintilat ovat murtajan kansirakennuksessa?

11. Miksi myös sellaisilla laivoilla, joissa ei ole matkustajia voi olla kuntosali, sauna, uima-allas ja kirjasto?

12. Mikä aiheuttaa melua jäänmurtajalla?

13. Miksi Lontoossa tuli niin paljon ihmisiä katsomaan jäänmurtaja Urhoa?
